

3. Amann, C. and Carey, N. (2022), "Ukraine invasion hampers wire harness supplies for carmakers" (Reuters, 2 March 2022).

4. Saul, J. (2022), Ukraine's ports to stay closed until Russian invasion ends –maritime administration. Reuters(28 February 2022).

5. Mohamed A. El-Erian. Ukraine War Hastens Investor Migration to Private Markets. Bloomberg: European Edition. URL: <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2022-03-31/ukraine-war-hastens-investor-migration-to-private-markets> (accessed: 25.05.2022)

6. International Monetary Fund (IMF) (2022b). IMF Staff Statement on the Economic Impact of War in Ukraine. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/03/05/pr2261-imf-staff-statement-on-the-economic-impact-of-war-in-ukraine> (accessed: 25.05.2022).

7. J.P. Morgan (2022). The Russia-Ukraine Crisis: What Does It Mean For Markets? Available at:<https://www.jpmorgan.com/insights/research/russia-ukraine-crisis-market-impact>(accessed: 25.05.2022).

8. Kuznetsova, A. Y., Lyzun, M. V., Savelyev, Y. V., Kuryliak, V. Y., & Lishchynskyy, I. O. (2019). Gravitaty Potential for Currency Alliances' Intrarigional Trade. *Financial & Credit Activity: Problems of Theory & Practice*, 3(30)

9. Лузун, М. В., & Ліщинський, І. О. (2015). Вплив регіоналізації ринків нафти на динаміку валютних курсів та процеси валютної інтеграції. *Економічний простір*, (100), 13-23.

Мар'яна ЖЕРЕБНА

студентка Західноукраїнського
національного університету

МІГРАЦІЙНА КРИЗА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗИ

Міграція – це переміщення населення з постійного місця проживання, пов'язане з перетином певних меж (державних кордонів). Вона має стихійний характер і декілька видів. Міграція існувала завжди. Сьогодні її офіційною стороною є трудова міграція населення. Проте найбільш масовою та небезпечнішою є нелегальна міграція до країн Європейського Союзу, що останніми роками зросла в десятки разів.

Нелегальна міграція стала стійким і масштабним явищем, що впливає на соціально-економічні та політичні процеси у багатьох країнах сучасного світу. За даними Міжнародної організації з міграції (МОМ), нині по всьому світу налічується 244 мільйони міжнародних мігрантів (або 3,3% світового населення). Натепер міжнародне переселення досягає рекордних висот, число внутрішньо переміщених осіб перевищує 40 мільйонів чоловік, а число біженців становить більше 22 мільйонів чоловік. Через брак консенсусу між урядами країн-учасниць ЄС у багатьох країнах зростає популярність праворадикальних партій, які рішуче

виступають проти мігрантів. Відсутність солідарності задля прийняття спільних правил вирішення проблем із розселенням великого потоку мігрантів призводить до нерівномірного навантаження на міграційні служби окремих країн Європи. Як наслідок, масовий наплив мігрантів загрожує існуванню Шенгенської угоди, а протиріччя між країнами ЄС щодо розселення мігрантів поглиблюють розкол в ЄС.

Європейська міграційна криза 2015 року – це явище, що стало гуманітарною катастрофою, яка викликана масовим напливом мігрантів з країн Близького Сходу та Африки до Європи. Окремі вчені та аналітики навіть порівнюють ситуацію, що склалася, з періодом Другої світової війни. Є два погляди на цю проблему: Німеччина, Франція, Італія та скандинавські країни розглядають міграційну кризу як випробування європейських цінностей і єдності, а Угорщина, Польща, Словаччина, Чехія і балтійські держави вбачають у біженцях загрозу безпеці і благополуччю.

Дана криза є комплексною: по-перше, це криза гуманітарна, бо позначилася загибеллю тисяч людей; по-друге, це криза управління і кордоном, і наданням притулку; по-третє, за висловом президента Європарламенту Мартіна Шульца, це криза солідарності, оскільки віднайти спільне для ЄС рішення щодо врегулювання проблеми біженців, яке б дало змогу більш рівномірно розподілити навантаження на окремі країни, виявилось вкрай складно.

Причин виникнення та існування досліджуваного явища є досить багато, серед яких можна виділити:

- відсутність у значної кількості громадян можливостей для працевлаштування у себе на батьківщині;
- економічна нестабільність, що спостерігається на території значної кількості країн Близького Сходу; – значне зубожіння та високий ризик померти від голоду в себе на батьківщині;
- соціальна несправедливість, яка панує в східних країнах;
- бажання отримати гідну освіту, яку можна здобути в країнах Європи;
- природні катаклізми, що загрожують здоров'ю та життю і які спостерігаються на території багатьох східних країн;
- висока ймовірність опинитися в епіцентрі воєнних дій.

Остання причина є найбільш актуальною сьогодні, адже на Близькому Сході постійно виникають нові збройні заворушення, внаслідок чого страждають тисячі людей, в основному мирне населення. Це є свідченням того, що мешканці східних територій вирішують долати значну відстань не від хорошого життя, а, навпаки, з великим бажанням зберегти життя своє і своїх близьких.

Поряд із зазначеними варто наголосити ще й на такій гуманітарній проблемі. Мігранти досить часто перепливають Середземне море цілими сім'ями, з новонародженими дітьми, вагітними жінками, особами похилого віку.

Тисячі людей так і не досягають берегів омріяної Європи. Більшість із них відпливають від берегів своєї батьківщини на переповнених ненадійних судах і човнах. Відповідно до даних Міжнародної організації з міграції, в 2017 році понад 3 тисячі осіб потонули або зникли безвісти під час спроби перетнути Середземне море. За останні чотири роки кількість загиблих становить понад 20 тисяч. Проте біженців це не зупиняє, і вони щораз новими та новими «партіями» долають небезпечні відстані морем. Тому гуманітарний аспект проблеми міграційних потоків яскраво свідчить про те, що ці тенденції є небезпечними для тисяч людей, які наважуються таким чином змінити своє життя.

За даними ООН, країни, з яких походить більша частина шукачів притулку, не змінюються з 2014 року: це Сирія, Афганістан, Сомалі, Південний Судан, Судан, Демократична Республіка Конго, Центральноафриканська Республіка, М'янма та Еритрея. Основні країни походження є більш-менш неоднаковими: 41% мігрантів родом із Сирії, 27% – з Афганістану, 16% – з Іраку, а потім Ірану, Пакистану, Нігерії, Гамбії, Гвінеї, Марокко та Сенегалу.

Протягом 3 років поспіль показники прибуття неухильно падають, а нинішній рівень становить лише 10% від тієї кількості, коли вони були на піку у 2015 році. У 2018 році виявлено близько 150 000 через зовнішні кордони ЄС нерегулярних переїздів. Але той факт, що кількість нерегулярних прибуттів зменшилася, не є гарантією на майбутнє, враховуючи ймовірне продовження міграційного тиску.

Міграційна криза стала серйозним викликом фундаментальним здобуткам Євросоюзу, передусім зоні вільного пересування (до тимчасового відновлення контролю на внутрішніх кордонах ЄС вдавалися Австрія, Бельгія, Данія, Німеччина, Норвегія, Словенія, Угорщина, Швеція). В умовах кризи активізувалися крайні політичні сили (наприклад, у Франції кандидат від ультраправого Народного фронту Марін Ле Пен під час президентських виборів 2017 р. вийшла у другий тур, де за неї проголосували 33,9% виборців), спостерігалася радикалізація настроїв частини населення (в 2015 р. у Німеччині було зафіксовано 747 нападів на житла прибулих, у тому числі 222 – із завданням тілесних ушкоджень). Імміграція, за даними Євробарометра, перетворилася на найбільш болючу проблему для європейців, залишивши позаду економічні труднощі та безробіття.

Міграційна криза, попри свої зовнішньополітичні передумови, значно впливає на внутрішнє функціонування ЄС. Так, вона вперше поставила під сумнів єдність європейських країн та дієвість Шенгенських угод – одного з наріжних каменів європейської інтеграції, що забезпечує свободу пересування в межах ЄС, особливо для тих країн, які стали частиною транзитного маршруту потоку шукачів притулку з Близького Сходу. Уже сьогодні на теренах ЄС існує практика відновлення контролю на внутрішніх кордонах через небезпеку

міграційної кризи. Відповідне право закріплене у ст. 23 Шенгенського Кодексу (Schengen Borders Code). До прикладу, Німеччина відновлювала контроль на сухопутному кордоні з Австрією на період від 11 лютого до 11 травня 2017 р.; Австрія – зі Словенією та Угорщиною. Франція своєю чергою через постійну терористичну загрозу відновила контроль на всіх внутрішніх кордонах на період з 27 лютого до 15 липня 2017 р..

Збереження динаміки напливу біженців та подальша ескалація міграційної кризи у найближчій перспективі може стати причиною ще більшого зростання економічних витрат через необхідність фінансування соціальної політики ЄС, яке проводиться з бюджетів країн-членів ЄС, і, як наслідок, тягар міграційної кризи лягає на громадян-платників податків, які проживають у межах Європейського Союзу. Що більше, збільшення кількості біженців може спричинити додатковий тиск на ринок праці у європейських країнах та ще більшою мірою посилити проблему безробіття в Європі. Вочевидь, такий хід подій буде аж ніяк не на користь громадян ЄС, і це, своєю чергою, стає причиною загострення міжетнічних протистоянь та погіршення ставлення до іноземних мігрантів.

Проблема з нелегальними мігрантами та біженцями загострює внутрішньополітичну конфліктність, зокрема, активізуються націоналістичні організації, які заявляють про те, що Європа і так вже втратила більшу частину своїх національних традицій і нинішня ситуація призведе до ще більшого розмивання ідентичності європейських націй. Недосконала політика інтеграції емігрантського населення у європейське суспільство призводить до загострення взаємин між корінним населенням європейських держав та іммігрантами, зростання антиіммігрантських настроїв та масових протестів європейців проти міграційної політики національних урядів.

Підхід ЄС до питання міграції був і є євроцентричним. ЄС демонструє свої слабкі сторони, що полягають у відсутності реального союзу між державами-членами, і насамперед відсутність співпраці між ними дає зрозуміти, що ЄС ще не можна вважати інтегрованим політичним союзом. У цьому питанні ЄС виявляється неефективним і роз'єднаним, протиставляючи державичлени одна одній і розпалюючи націоналістичні та антимусульманські настрої. Вони розглядають феномен міграції як певну загрозу для боротьби, замість того, щоб протидіяти їй.

За такої ситуації подолання міграційної кризи, забезпечення захисту біженців та надання допомоги державам-членам, які найбільше потерпали від припливу мігрантів, перетворюється чи не на ключове для ЄС питання. Відносини всередині країн Союзу у зв'язку з міграційною кризою погіршуються, уряди країн все більше віддаляються від лінії А. Меркель, яка пропонує політику «відкритих дверей» для біженців, тому мігрантів стає дедалі більше. Варто

зазначити нерівномірний розподіл біженців між країнами, що, з одного боку, вказує на виважене рішення Єврокомісії щодо кожної країни окремо, з іншого – створює ще більшу диспропорцію між державами. Між країнами ЄС немає взаємодії, а це ще більше перешкоджає контролю кризи.

ЄС слід підійти до вирішення більш конструктивно та не відгороджуватись від проблем, а допомогти розв'язати причини переселення мігрантів. Ситуація, що склалася, має шляхи вирішення, незважаючи на її масштаби. Практика показує, що врегулювання міграційної кризи у країнах ЄС повинно відбуватись комплексно, міграційна політика європейських держав має враховувати усі важливі суспільно-політичні, культурні та етнічні цінності. Європейським країнам слід об'єднатися, звернути увагу на власні проблеми та думки населення країн, які проти доволі привітної політики заохочення біженців.

Відзначаючи успіхи в подоланні міграційної кризи, 12-й голова Єврокомісії Жан-Клод Юнкер водночас підкреслював, що міграція залишатиметься викликом для майбутніх поколінь європейців на довгі роки. Тому Європа має підготувати відповідні інструменти для справедливого і відповідального регулювання міграційних процесів, належної відповіді на можливі кризи. За його словами, настав час перейти від пропозицій до законів, а від законів – до практики.

Список використаних джерел:

1. Бурова К.А. Міграційна політика Європейського Союзу: проблеми сьогодення. URL : [http:// dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11251/1/Vurova_268-273.pdf](http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11251/1/Vurova_268-273.pdf)
2. Гребіник Я. Політична реакція країн ЄС на міграційну кризу. Теорія та методика навчання суспільних дисциплін : науково-педагогічний журнал. 2018. № 1(6). С. 139–142.
3. Кермач Р. Проблема біженців в ЄС: довгострокові наслідки нового виклику / Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. URL: <http://dif.org.ua/article/problema-bizhentsivv-esdovgostrokovi-naslidki-novogo-vikliku> (дата звернення: 08.11.2019).
4. Луцишин Г. Міграційна криза в ЄС: проблема безпеки зовнішніх кордонів та загострення міжетнічних. *Humanitarian vision*. 2015. Vol. 1. Num. 2. С. 41-46.
5. Лизун, М. В., & Ліщинський, І. О. (2015). Вплив регіоналізації ринків нафти на динаміку валютних курсів та процеси валютної інтеграції. *Економічний простір*, (100), 13-23.